

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm 28 september 2026

Diarienummer: Ku2026/00479

Yttrande gällande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Svensk biblioteksförning är en medlems- och intresseorganisation som samlar bibliotek och bibliotekarier i hela Sverige inom alla bibliotekstyper. Vi har svarat på remissen utifrån bibliotekens verksamheter och behov.

Allmänna kommentarer och sammanfattning

Det allmänna biblioteksväsendet är brett och omfattar kultur, utbildning och forskning. Folkbiblioteken är en enda kulturverksamheten som enligt lag måste finnas i en kommun. Det innebär att de har en särställning i funktion och uppdrag. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för hela Sveriges befolkning och det ska vara kostnadsfritt att nyttja biblioteken och att låna medier.

Bibliotekens lagstadgade uppdrag gör att det finns verksamhet som bedrivs av biblioteken som lämpar sig mindre väl för en kompletterande finansiering, till exempel det demokratifrämjande och urvalet av vilka medier som ska finnas på biblioteken. Detta är områden som kräver frihet från påtryckningar och där bibliotekariernas professionskunskaper måste ha företräde. Dessa verksamheter ska utföras primärt genom grundfinansiering från huvudmännen och permanenta statsbidrag och i så liten utsträckning som möjligt med externa projektmedel.

Ett investeringsprogram för kultur kräver självständiga kulturverksamheter där principen om armlängds avstånd gäller. Det innebär att till exempel bibliotek själva har rätt att bestämma vilken typ av donationer och investeringsinitiativ som passar deras verksamhet för att kompletterande finansiering inte ska kunna styra verksamheten. Det är viktigt att kulturverksamheter, oavsett huvudman, har rätt att säga nej till kompletterande finansiering.

Med en sådan justering i förslaget så ser Svensk biblioteksförening att det finns områden inom biblioteksverksamheterna som lämpar sig väl för externa medel, till exempel förvaltning och digitisering av kulturarvsmaterial.

Sammanfattning

- Principen om armlängds avstånd måste gälla även kompletterande finansiering och kulturverksamheter måste ha rätt att säga nej till donationer.
- Svensk biblioteksförening *tillstyrker* att regeringen tar fram ett investeringsprogram för kultur.
- Svensk biblioteksförening *tillstyrker* att offentliga juridiska personer som bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare.
- Svensk biblioteksförening *tillstyrker* en beloppsgräns på en miljon kronor med 25 procents skattereduktion för såväl privatpersoner som företag.
- Svensk biblioteksförening *tillstyrker delvis* förslagen till matchningssystem.
- Svensk biblioteksförening anser att ett matchningssystem inte får leda till att den offentliga basfinansieringen för kultur minskar på bekostnad av det.

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Svensk biblioteksförening *tillstyrker* att regeringen tar fram ett investeringsprogram för kultur.

Svensk biblioteksförening ser ett värde i att kulturverksamheter ska kunna arbeta mer aktivt med en kompletterande finansiering. För till exempel scenkonst och museer kan sådan finansiering skapa ett mervärde i verksamheten.

7.2 Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

Svensk biblioteksförening *tillstyrker* att kultur som ändamål för gåvor kan ge skattereduktion.

Svensk biblioteksförening *tillstyrker* att statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner och kommunalförbund samt offentligt ägda aktiebolag som bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare.

Svensk biblioteksförening *tillstyrker* en beloppsgräns på en miljon kronor med 25 procents skattereduktion för såväl privatpersoner som företag.

Svensk biblioteksförening anser att skattereduktion för gåvor till kulturverksamheter är ett viktigt steg för en kompletterande finansiering för kultur på ett övergripande plan. Det är en naturlig utveckling att gåvor kultur berättigar skattereduktion på liknande sätt som till vetenskap och ideell sektor.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Svensk biblioteksförening *tillstyrker delvis* förslagen till matchningssystem.

Svensk biblioteksförening tillstyrker utformningen av matchningssystemen, såväl kampanjer och gräsrotsfinansiering som ett semiautomatiskt system. Matchningssystemen skapar en bred möjlighet till kompletterande finansiering för den stora majoriteten av kulturverksamheter i Sverige. De skapar också möjlighet för enskilda invånare att bidra till finansiering, utan att sitta på stora förmögenheter.

Svensk biblioteksförenings invändning mot matchningssystem är principiell. Kulturverksamheter i hela landet – bibliotek, scenkonst, museer, fria utövare –

vittnar alla om en allt svagare basfinansiering som drabbar den grundläggande verksamheten. Kompletterande finansiering av kulturverksamheter ska vara just kompletterande. Ett matchningssystem, där offentliga medel matchar privata, riskerar på sikt att bli ett sätt att minska den offentliga grundfinansieringen till kulturverksamheter.

För att kunna införa ett matchningssystem krävs det att grundfinansieringen för kulturverksamheter är stark. Det innebär stärkta budgetar till statliga museer och andra kulturmyndigheter, en stärkt kultursamverkansmodell som räknas upp med inflationen samt stärkta medel till kommunala kulturverksamheter.